

ב"ה

פרשת בחוקותי

לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו
ויקרא כז, לג.

למה לא להחליף את הרע ביפה

בסיום^[1] הפרשה נאמר^[2] "לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קודש".

ומבאר הרמב"ם^[3]: "יראה לי שזה שאמר הכתוב והיה הוא ותמורתו יהיה קודש . . ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע, שטבע של אדם נוטה להרבות קנינו ולחוס על ממונו, ואף על פי שנדר והקדיש אפשר שחזר בו וניחם ויפדה בפחות משוויו . . ואם תתן לו רשות להחליף הרע ביפה, יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא, לפיכך סתם הכתוב בפניו שלא יחליף, וקנסו אם החליף ואמר והיה הוא ותמורתו יהיה קודש".

כלומר: אף על פי שמעיקר הדין היה צריך להיות מותר להחליף "הרע ביפה", מכל מקום, כיון ש"ירדה תורה לסוף מחשבת האדם כז", ש"אם תתן לו רשות להחליף הרע ביפה, יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא", גזרה תורה ואסרה להחליף (גם) "הרע ביפה".

ומכאן ראייה להכריע בהשקלא וטריא^[4] בנוגע להגדר ד"גזירה" (לאסור דבר שמצד עצמו מותר בגלל דבר שני) – שאין זה (רק) הוספה של חכמים, אלא גם בתורה עצמה ישנם איסורים שהם בגדר של גזירה, כבנדון דידן, שהאיסור להחליף רע ביפה הוא גזירה שלא יחליף יפה ברע ויאמר טוב הוא.

וביאור הענין בעבודה: לפעמים יכולים לעשות חשבון שמוטב לעסוק בעבודה אחרת, משום שהיא יפה יותר מזו שתובעים ממנו לעסוק בה, ולכן – טוען הוא – רצונו להחליף הרע ביפה.

ולדוגמא: כאשר תובעים לעסוק בהפצת היהדות, למשל, יכול מישהו לטעון שבענינים פשוטים כאלה יכול להתעסק כל אחד, ואילו הוא צריך להתעסק בענינים נעלים יותר, כמו, לימוד דברי אלוקים חיים וכיוצא בזה. ועל דרך זה לאידך, כאשר תובעים לעסוק בלימוד דברי אלוקים חיים, יכול מישהו לטעון שאינו ראוי

לכך, הוא בעצמו אינו מבין כל כך, ובמילא, מוטב שיעסוק בשאר עניני עבודה.

כלומר, הטענה היא שרצונו שהקרוב – כללות העבודה דקירוב לה' –^[5] יהיה יפה יותר, עבודה שהיא נעלית יותר, או עבודה שבשבילו היא יפה יותר כיון שהוא מסוגל ושייך לה יותר.

ועל זה נאמר "לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו" – שלא יחליף גם הרע ביפה, כדלקמן.

ובהקדמה: יתכן שרצונו להחליף הרע ביפה הוא בגלל חשבון מוטעה שבא מעצת היצר, ולאמיתתו של דבר, העבודה שתובעים ממנו היא היפה יותר.

– פעם^[6] נכנס ליחידות לכבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר סוחר עצים מקאליפאָרניא, ולאחר שכבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר השיב לו על שאלותיו בענין מסחר העצים, שאל גם בנוגע לחינוך בניו, ולא נתקבל אצלו מענה והוראת כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר. אמר לו כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר: הגע עצמך, בנוגע למסחר עצים – שמימי לא עסקתי בזה – נסעת מרחוק כדי לשאול בעצתי, ואילו בנוגע לחינוך הבנים – שזהו העסק שלי והעסק של אבותי – אינך מקבל הצעתי?!...

ועל דרך זה בנדון דידן: כיון שכבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר הטיל עליו שליחות מסויימת, דבר ברור הוא ששליחות זו היא היפה יותר עבורו, ולא כפי שנדמה לו – בעצת היצר – שמוטב שיחליף בעבודה אחרת.

זאת ועוד: אפילו אם האמת היא כדבריו שמוטב שיחליף בעבודה אחרת, רע ביפה – מכל מקום, "לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו."

וטעם הדבר – לפי ש"ירדה תורה לסוף מחשבת האדם וקצת יצרו הרע... ואם תתן לו רשות להחליף הרע ביפה, יחליף היפה ברע ויאמר טוב הוא":

אמרו חז"ל^[7]: "כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד כו'".

ופירש כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר^[8]: היצר הרע אינו בא לאדם לומר לו עבור עבירה חס ושלום, שאז

בודאי לא ישמע אליו, אלא, בעת שלומד תורה ומקיים מצוות אומר לו "עשה כך", כלומר, גם אני – היצר הרע – מסכים שתלמד תורה ותקיים מצוות, כי, הלימוד שלך חשוב ביותר עד כדי כך שהקב"ה ופמליא של מעלה נהנים מהלימוד שלך...

ה"הסכמה" של היצר מתבטאת בכך שמכניס הישות שלו בעבודה דלימוד התורה וקיום המצוות, אף שמתעטף באצטלא דקדושה, באמרו שכוונתו לשם שמים. – ההכרח בהלימוד שלך, מסביר לו היצר, הוא לא בשבילך, כדי שאתה תשב בגן-עדן, שכן, אפילו אם תשב בגינהם יבוא לשם הקב"ה ופמליא של מעלה כדי לשמוע החידושי-תורה שלך... אלא, בשביל השלימות דגן-עדן, כי, כשהאבות וכל התנאים והאמוראים יהיו בגן-עדן ואתה לא תהיה שם, אזי יחסר בהשלימות של גן-עדן...-

ולאחרי שאומר לו "עשה כך", ש"מסכים" לעניני התורה ומצוות מצד הישות שלו, יכול לבוא ולומר "עשה כך, עד שאומר לו עבוד כו", היינו, שהתערבות הישות בעבודה היא השורש שמזה יכול להשתלשל המעמד ומצב ש"אומר לו עבוד כו".

והעצה לזה – למלא את השליחות שהוטלה עליו מבלי לעשות שום חשבונות, "לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו", מתוך ביטול וקבלת עול.

וענין זה הוא היסוד לכללות העבודה – כפי שממשיך ומסיים: "אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני".

קטע משיחת ש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'שי"ת ע' 76.

- [1] מכאן עד סוף ס"ו הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (בלה"ק), ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ז ע' 527 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
- [2] בחוקותי כו, לג (וראה גם שם, יו"ד).
- [3] סוף הלי תמורה.
- [4] ראה לקח טוב (להר"י ענגל) כלל ח'.
- [5] ראה ד"ה באתי לגני שנה זו פ"ב (סה"מ תש"י ע' 113). ועוד.
- [6] ראה גם אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ס"ע קצה ואילך, ובהנסמן שם.
- [7] שבת קה, ב. וש"נ.
- [8] סה"מ קונטרסים ח"א לו, א. ועוד.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוזגותו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחי
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה